Het kan wél

Verkiezingsprogramma 2026–2030

Een zonnige kijk op Son en Breugel!

V.l.n.r. Boven Nennien Boudewijns, Ton van Vlerken, Maria Randoe, Emilie Swinkels, Cyrille Gradus, Anke Maaskant
Onder: Flip Verhagen, Niels de Goede, Collinda Verhoeve, Bas Henrichs, Gerwin Ederveen, Willem van Reisen

D66
son en breugel

Het kan wél

Een zonnige kijk op Son en Breugel!

Voorwoord

Met dit verkiezingsprogramma zoomen we allereerst uit naar de situatie in Nederland. Welke thema's doen er landelijk toe, nu en in de toekomst. Vervolgens nemen we u per thema mee naar onze regio. Wat gebeurt er in onze Brainport en wat maakt dat dit juist hier in Zuidoost-Brabant speelt. Tot slot leest u per thema wat onze plannen zijn voor Son en Breugel. Zo plaatsen we onze plannen in een regionale context. Want de oplossingen zijn niet enkel voorhanden binnen onze gemeentegrenzen. We zijn ervan overtuigd dat juist onze brede blik ons verder brengt. Alleen samen in de regio kunnen we de uitdagingen van de toekomst.

Hier maken wij de toekomst!

Een zonnige kijk op Son en Breugel.

Op 18 maart 2026 staan we voor een cruciale keuze. Kiezen we voor stilstand, of zetten we samen de stap vooruit? D66 Son en Breugel kiest vol overtuiging voor vooruitgang. Voor een gemeente waarin iedereen kan wonen, werken en leven in een duurzame, innovatieve en inclusieve omgeving. Een keuze voor D66 is een keuze voor brede welvaart, voor een sterke economie in balans met een leefbare gemeente en natuur, en voor een toekomst waarin we het welzijn van iedereen centraal stellen, nu én voor de generaties na ons.

Brainport is het kloppend hart van innovatie in Nederland. Een regio die wereldwijd toonaangevend is in technologie en duurzame ontwikkeling. Maar deze groei brengt ook uitdagingen met zich mee, een woningmarkt onder druk, een klimaat dat schreeuwt om daadkracht, en een arbeidsmarkt die schreeuwt om talent. D66 Son en Breugel neemt de verantwoordelijkheid om deze uitdagingen aan te pakken met heldere keuzes en slimme oplossingen.

D66 Son en Breugel werkt graag samen. Met gemeenten, bedrijven en kennisinstellingen, maar vooral met de mensen die hier wonen en werken. Van meer betaalbare woningen en duurzame mobiliteit tot een sterke sociale basis en kwalitatief onderwijs. Wij willen een dorp waarin iedereen meetelt en meedoet.

Son en Breugel verdient een toekomst waarin groei in balans is met welzijn, duurzaamheid en innovatie. Dit programma biedt concrete plannen om die toekomst te realiseren. Stem op 18 maart 2026 voor vooruitgang. Stem voor een veerkrachtige en inclusieve gemeente. Stem D66 Son en Breugel.

Met D66 Son en Breugel een zonnige kijk op de toekomst.

Het kan wél!

Samenvatting

D66 Son en Breugel presenteert een uitgebreid verkiezingsprogramma gericht op regionale samenwerking, duurzame ontwikkeling, sociale inclusie en een vitale economie. Het programma benadrukt het belang van een financieel gezonde gemeente met goed bestuur, zonder noodzaak tot fusie, maar met versterkte samenwerking met de regio en buurgemeenten zoals Meierijstad. D66 wil de sociale agenda binnen de Metropoolregio Eindhoven (MRE) versterken, met gezamenlijke investeringen in welzijn, gezondheid, woningen, mobiliteit en voorzieningen.

Wonen

- Focussen op grote woningbouwprojecten.
- Snelheid maken door kortere en eenvoudigere procedures.
- Volop medewerking verlenen aan woonvormen op particuliere percelen.
- Vernieuwing van Breeakker Noord met goede voorwaarden voor de huidige bewoners.

Mobiliteit en bereikbaarheid

- Sluipverkeer/doorgaand verkeer voorkomen.
- Meer veilige fietsverbindingen in het dorp.
- Parkeren aan randen centrum Son, parkeerdek (voor een veilig en aantrekkelijk centrum).

Maatschappelijke voorzieningen en onderwijs

- Culturele broedplaatsen voor jongeren.
- Het behoud van het zwembad.
- Kleinere klassen door het uitbreiden van de basisscholen.
- Een klant- en service gerichte gemeente.

Gezondheid

- Preventiemaatregelen voor onze jeugd voor o.a. een goede mentale weerbaarheid.
- Noodgedwongen jongvolwassen thuiswoners een stem geven.
- Inzetten van netwerk en vrijwilligers voordat we WMO en jeugdzorg inschakelen
- Een breed aanbod om senioren actief en maatschappelijk betrokken te houden.
- Een huisartsenpost in Breugel.

Vitale economie en arbeidsmarkt

- Een Ekkersrijt wat klaar is voor de toekomst.
- Een levendig Breugel met meer bedrijvigheid.
- Een aantrekkelijk winkelcentrum in Son met meer ruimte voor horeca.
- Het stimuleren van kleine ondernemers aan huis.
- Het binden van nieuwe arbeidskrachten aan onze gemeenschap.

Klimaat en duurzaamheid

- Energieopslag op wijkniveau om problemen rond netcongestie het hoofd te bieden.
- Realisatie van en focus op zonnepanelen op gemeentelijke objecten en bedrijventerreinen en een subsidieregeling voor groene daken.
- Implementatie van een wekelijkse GFT-ophaaldienst en een gratis milieustraat (gemaximeerd) om dumpen en vervuilde afvalstromen te voorkomen.
- Aanleg van waterbergingsprojecten om wateroverlast te voorkomen.

Inclusieve samenleving

- Passende opvang voor vluchtelingen in onze gemeente.
- Het bevorderen van het integreren van kenniswerkers en andere arbeidsmigranten.
- Meer veiligheid op straat.
- Het tegengaan van laaggeletterdheid.
- Het beschermen van onze ambtenaren.

Regionale samenwerking

- Meer aandacht voor regionale samenwerking in de Son en Breugelse politiek.
- Dienst Dommelvallei verder professionaliseren en kostenefficiënt maken.
- Een Regionale Sociale Agenda met investeringskracht.
- Versteviging van de samenwerking met Meierijstad.
- Een financieel gezonde, goed bestuurde en zelfstandige gemeente.

Landelijk gebied

- Actieve ondersteuning van de transitie naar duurzaam ondernemen zoals biologisch boeren.
- Bevordering van recreatie met wandel-, rolstoel-, fiets- en ruiterpaden.
- Stimuleren van multifunctionele agrarische bedrijven zoals zorgboerderijen, boerderijcampings, boerderijwinkels, voedselbos, speelbos met horeca en Bed and Breakfasts.

Inhoudsopgave

Voorwoord **3**
Samenvatting **4**
Kansen en uitdagingen in breder perspectief **7**

1. Wonen **11**
Wat zien we in Son en Breugel? 13

2. Mobiliteit en bereikbaarheid **14**
Wat zien we in Son en Breugel? 17

3. Maatschappelijke voorzieningen en onderwijs **18**
Wat zien we in Son en Breugel? 21

4. Gezondheid **23**
Wat zien we in Son en Breugel? 26

5. Vitale economie en arbeidsmarkt **28**
Wat zien we in Son en Breugel? 30

6. Klimaat en duurzaamheid **31**
Wat zien we in Son en Breugel? 34

7. Inclusieve samenleving **35**
Wat zien we in Son en Breugel? 37

8. Regionale samenwerking **39**
Wat zien we in Son en Breugel? 43

9. Landelijk gebied **45**
Wat zien we in Son en Breugel? 47

Verduidelijking van begrippen **48**
Verantwoording **50**

Kansen en uitdagingen in breder perspectief

Nederland staat voor grote veranderingen. Grote transities op het gebied van wonen, mobiliteit, zorg, klimaat en economie vragen om koersvast beleid. Tegelijkertijd ontstaan nieuwe kansen door technologische innovatie, internationale samenwerking en maatschappelijke betrokkenheid. Nergens wordt deze dynamiek zo voelbaar als in Brainport, waar de innovatieve kracht van Nederland samenkomt met de uitdagingen van snelle groei.

De centrale vraag: hoe zorgen we dat economische vooruitgang hand in hand gaat met leefbaarheid, duurzaamheid en sociale rechtvaardigheid?

Wonen: een fundamenteel recht, onder druk
De woningmarkt staat in heel Nederland onder druk, van dorpen tot steden, van noord tot zuid. Tekorten lopen op, prijzen stijgen en de doorstroming hapert. Vooral starters, gezinnen en ouderen ervaren de gevolgen bij het vinden van een passende woning. In deze regio komt daar de explosieve economische groei bovenop, met een verwachte behoefte van 70.000 tot 100.000 extra (vooral betaalbare) woningen tot 2040. De bouwopgave is complex. Schaarse ruimte, hoge grondprijzen en trage vergunningstrajecten vormen obstakels.

Tegelijk ligt hier ook een kans: door slim te verdichten, circulair te bouwen en beter regionaal samen te werken, kunnen we sneller en duurzamer bouwen. Met ruimte voor iedereen – van internationale kenniswerkers tot statushouders en van gezinnen tot alleenstaanden.

Mobiliteit en bereikbaarheid: van drukte naar slimme bereikbaarheid
Nederland kent een toenemende mobiliteitsdruk: files zijn structureel, ov-capaciteit is beperkt, en in landelijke gebieden is de bereikbaarheid verslechterd. In Zuidoost-Brabant wordt dit versterkt door de snelle economische expansie. De bereikbaarheid van werklocaties, onderwijsinstellingen en voorzieningen komt in gevaar.

De oplossing ligt in een mobiliteitstransitie: investeren in hoogwaardig openbaar vervoer, snelfietsroutes, gedeelde mobiliteit en logistieke optimalisatie. In onze Brainportregio wordt met steun van het Rijk gewerkt aan nieuwe ov-verbindingen, vrijliggende busbanen en aansluiting op het internationale spoor. Niet alleen voor bereikbaarheid, maar ook voor klimaatdoelen is dit cruciaal.

Voorzieningen, onderwijs en zorg: meebewegen met de groei
De toenemende bevolkingsgroei legt druk op zorg, onderwijs en andere maatschappelijke voorzieningen. In heel Nederland spelen personeelstekorten en oplopende kosten, maar in de Brainportregio wordt dit versterkt door de aanwas van (internationale) inwoners. Ziekenhuizen, huisartsen, jeugdzorg en ouderenzorg zitten aan hun limiet. Ook het onderwijs heeft te maken met ruimtegebrek en lerarentekorten.

Om de groei in goede banen te leiden, is forse inzet nodig op uitbreiding van voorzieningen en ondersteuning van zorgprofessionals. Daarnaast moet het culturele en sociale aanbod meegroeien: theaters, sportvoorzieningen en buurtcentra zijn cruciaal voor een inclusieve, leefbare samenleving. MRE (Metropoolregio Eindhoven) laat al zien dat samenwerking tussen overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties werkt – nu is het tijd voor opschaling.

Economie en arbeidsmarkt: investeren in mensen
Nederland groeit uit tot een duurzame kenniseconomie. Brainport vervult daarin een sleutelrol, met sectoren als halfgeleiders, fotonica en medische technologie. De regio draagt fors bij aan het verdienvermogen van Nederland. Maar met die groei komt ook verantwoordelijkheid. De tekorten op de arbeidsmarkt zijn nijpend, vooral in techniek, zorg en onderwijs. In deze regio worden de komende jaren tienduizenden extra banen verwacht, waarvan een belangrijk deel moet worden ingevuld door internationale talenten. Dat vraagt om gerichte inzet op onderwijs, woningbouw, migratiebeleid én sociale integratie.

Dit vereist investeren in talentontwikkeling, van MBO tot universiteit. En in gelijke toegang tot kansen. Daarbij hoort ook een inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen meedoet, waar je ook geboren bent.

Duurzaamheid en energie: versnellen ondanks knelpunten
De klimaatopgave is groot, nationaal én regionaal. Nederland kampt met stikstofproblematiek, netcongestie en droogte. Het volle elektriciteitsnet remt nieuwe bedrijvigheid en woningbouw, terwijl de regio ambitieuze doelen heeft op het gebied van zonne- en windenergie.

De urgentie is helder: energiebesparing, lokale energiehubs, duurzame warmtevoorzieningen en groenere steden zijn nodig om klimaatdoelen te halen. Tegelijk moet klimaatadaptatie de standaard worden: waterberging, verkoeling en biodiversiteit zijn voorwaarden voor toekomstbestendige leefomgevingen. De regio experimenteert al met vergroening per woning en collectieve energieoplossingen. Nu is het zaak om dat breed door te trekken.

Naar een inclusieve samenleving: bouwen aan vertrouwen
Nederland wordt internationaler, diverser en hoger opgeleid, maar niet iedereen voelt zich daarin thuis. Polarisatie neemt toe, en bestuurders, journalisten en minderheden worden steeds vaker bedreigd. In de Brainportregio, met haar groeiende internationale gemeenschap, vraagt dit om bewuste keuzes.

In plaats van het uitvergroten van verschillen, heeft onze samenleving meer aan het overbruggen ervan. Met actieve gemeenschappen, waar ontmoeting, verbinding en het delen van waarden centraal staan. Projecten als 'Brainport voor Elkaar' laten zien hoe bedrijven en inwoners samenwerken aan inclusie. Dat is de weg vooruit: economische groei én sociale rechtvaardigheid.

Besturen met lef: van regio tot Rijk
De grote opgaven van deze tijd stoppen niet bij de gemeentegrens. Of het nu gaat om wonen, energie of mobiliteit, samenwerking op regionaal en nationaal niveau is essentieel. In Brainport komt de kracht van samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven dagelijks tot uiting.

De samenwerking tussen de 21 gemeenten in de Metropoolregio Eindhoven verdient een nog steviger fundament. Met duidelijke regie op regionale samenwerking, met maatwerk en ruimte voor initiatief. Daarbij hoort ook een overheid die het goede voorbeeld geeft: betrouwbaar, dienstbaar en standvastig – ook als de wind tegenzit.

Landelijk gebied: bouwen aan balans
De verbinding tussen stedelijk en landelijk gebied is essentieel voor een sterke regio én een leefbaar Nederland. Terwijl de economische motor van Brainport draait, staan sommige delen van het omringende landelijk gebied juist onder druk.

Het ons omringende landelijke gebied verdient extra aandacht: om leefbaar en vitaal te blijven – met goed openbaar vervoer, sterke voorzieningen en ruimte voor natuur. Met een economie die meeprofiteert van de economische ontwikkelingen in de regio. Met korte ketens, regionale productie en samenwerking tussen boeren, bewoners en ondernemers. Dat draagt bij aan een landbouwsector die duurzaam en toekomstbestendig is – goed voor mens, dier én milieu. En het vergroot de weerbaarheid van het platteland.

Waar zetten we als D66 op in?

D66 Son en Breugel onderscheidt negen inhoudelijke thema's. Per thema laat het programma zien waar wij in de regio en in Son en Breugel op inzetten.

Hoofdstuk 1

Wonen

Wonen

“Iedereen verdient woonruimte die past bij zijn situatie of behoefte.”

Versnellen van de woningbouw: met minder regels en meer samenwerking

De groei van de regio vraagt tot 2040 om de bouw van 100.000 woningen. Meer en sneller bouwen draagt verreweg het meeste bij aan wat mensen nu nodig hebben. Dit vraagt om fundamenteel anders denken en doen. D66 zet daarom in op:

- **Standaardisatie van bouwprocessen en -regels.** Door bouwmethodes en procedures meer te standaardiseren zonder de unieke uitstraling van woningen te verliezen, kunnen we sneller bouwen. Bestaande succesvolle projecten zoals WoonST 1.0 en 2.0 moeten verder worden opgeschaald. D66 vindt dat ook zaken zoals grond(prijs)beleid en bouwvoorschriften opnieuw bekeken moeten worden om versnelling mogelijk te maken.
- **Betere regionale samenwerking.** D66 wil dat gemeenten, woningcorporaties en andere partijen veel intensiever samenwerken. Binnen 100 dagen moet er een concreet plan liggen om de woningbouw te versnellen. Dit kan door expertise te bundelen in een speciaal team dat gemeenten ondersteunt.
- **Harmonisering van regels tussen gemeenten.** Iedere gemeente heeft zijn eigen beleid, maar te grote verschillen kunnen de woningbouw vertragen. D66 pleit daarom voor meer afstemming tussen gemeenten, zonder dat dit ten koste gaat van de lokale identiteit.
- **Open en eerlijke participatie.** Gemeenten moeten de regie nemen bij participatie rondom bouwplannen. Dit voorkomt schijnparticipatie en zorgt voor een eerlijke en duidelijke betrokkenheid van inwoners. Waar naast het geluid op de flanken, ook oog en oor is voor het ‘stille midden’.

Logische plekken voor nieuwe woningen

In de ‘Ontwikkelstrategie Zuidoost Brabant’ hebben de 21 gemeenten samen afspraken gemaakt over voldoende plekken om nieuwe huizen te bouwen. In de hele regio is ruimte om te groeien. Op plekken met goede trein- of busverbindingen kunnen zelfs extra woningen komen. Dit past goed bij de visie van D66. De komende tijd is het belangrijk om ervoor te zorgen dat deze plannen goed uitgevoerd worden. Daarbij moet er genoeg gebouwd worden voor de regio, maar ook goed worden gekeken naar wat past bij elke gemeente.

Een duidelijkere stem voor woningzoekenden

Veel woningzoekenden worden niet genoeg betrokken bij nieuwbouwplannen. Vooral starters en senioren hebben moeite om een passende woning te vinden. De stem van tegenstanders van bouwplannen klinkt altijd harder door dan die van voorstanders.
D66 wil daarom dat hun geluid beter wordt gehoord. Een woningzoekendenraad kan hieraan bijdragen.

Betere doorstroming op de woningmarkt

Niet alleen het bouwen van nieuwe huizen is belangrijk, maar ook het zorgen dat mensen in de juiste, passende woning wonen. Veel senioren zoeken nog niet actief naar een andere woning, maar als zij worden gestimuleerd om te verhuizen, komen er meer woningen vrij. Dit kan met verhuiscoaches en goede ondersteuning vanuit gemeenten en woningcorporaties.

Sterke en gezonde buurten

Iedereen moet kunnen wonen op een manier die bij hem of haar past. Daarom zet D66 in op een goede mix van koop- en huurwoningen in verschillende prijsklassen. Ook moet er genoeg groen in de buurt zijn, omdat dit goed is voor de mentale en fysieke gezondheid. De diversiteit in woongebieden – van landelijke dorpen tot stedelijke wijken – is een kracht die behouden moet blijven.

Wonen en zorg gecombineerd met ruimte voor ontmoeting

Goede ontmoetingsplekken zijn belangrijk voor sociale samenhang in wijken. Zeker voor mensen met een kleine zorgvraag helpt dit om naar elkaar om te kijken. Wat D66 betreft moeten we dit bevorderen door meer in te zetten op (het mogelijk maken van) buurtactiviteiten en ontmoetingsplekken.

Duurzamer bouwen: biobased en circulair

D66 wil dat nieuwe woningen zo duurzaam mogelijk worden gebouwd, met (hernieuwbare) materialen uit de regio. Dit betekent kortere productieketens en meer gebruik van natuurlijke materialen zoals hout en vezels uit natuurlijke gewassen. Zo dragen we bij aan een duurzamere bouwsector en kansen voor de agrarische sector.

Eenvoudigere regels voor woningdelen

Woningdelen moet makkelijker worden. Dit kan door belemmerende regels weg te nemen en meer ruimte te geven aan bijvoorbeeld hospitaverhuur. Ook liggen er nog voldoende kansen voor het splitsen van woningen en het tot woonruimtes ombouwen van leegstaande winkels en kantoren.

Wat zien we in Son en Breugel?

Ook in Son en Breugel moeten er veel nieuwe woningen bij. Daarom wil D66 dat er met meer focus gewerkt wordt aan grote projecten, zoals Driehoek Noord en Sonniuswijk. D66 is voor samenwerking met buurgemeenten om in gezamenlijkheid een nieuwe wijk te realiseren voor Son en Breugel. Om snelheid te kunnen maken hebben we voldoende ambtelijke kracht nodig en moeten we gebruik maken van extra ondersteuning vanuit de regio (MRE).

D66 staat achter de plannen voor Breeakker Noord om daar stap voor stap woningen toe te voegen in de komende 20 jaar. Belangrijk is dat de huidige bewoners zoveel mogelijk kunnen ‘doorschuiven’ naar een nieuwe woning in de wijk, een terugkeergarantie krijgen en beter betrokken worden bij de plannen dan tot nu toe is gebeurd.

D66 wil dat wij als gemeente gaan meewerken aan het plaatsen van tiny houses, generatiewoningen en mantelzorgwoningen op eigen percelen en meedenken in innovatieve oplossingen als het gaat om woningsplitsing. Woningzoekenden hebben nu nog onvoldoende een stem bij nieuwbouwplannen in ons dorp. Daarom wil D66 Son en Breugel de Stichting Woningzoekenden Son en Breugel ondersteunen en belangrijk maken bij de planontwikkeling.

Daarom zet wij in op:

- Focussen op grote woningbouwprojecten;
- Snelheid maken door kortere en eenvoudigere procedures;
- Volop medewerking verlenen aan woonvormen op particuliere percelen;
- Vernieuwing van Breeakker Noord met goede voorwaarden voor de huidige bewoners.

Hoofdstuk 2

Mobiliteit en bereikbaarheid

Mobiliteit en bereikbaarheid

“De regio moet bereikbaar zijn en blijven om duurzame economische en sociale groei aan te kunnen”

Voorrang voor de mobiliteitstransitie

D66 zet vol in op het inwisselen van de auto voor het OV. Dat kan ook niet anders in een regio waar honderdduizend woningen erbij komen en een vergelijkbaar aantal banen. Daarnaast is de fiets een volwaardig alternatief: snelle, schone en veilige fietsverbindingen zijn steeds meer beschikbaar in onze regio.

Goede voorzieningen voor elektrische auto’s en voldoende (deel)auto’s

Als de auto wel het aangewezen vervoermiddel is: laat het dan een elektrische zijn. Dit gaat niet zonder uitdagingen, want het elektriciteitsnet zit vol. Toch zorgen gemeenten voor meer laadpalen voor auto's. Dit maakt het ook makkelijker om elektrische deelauto’s te gebruiken. Want ook daar moeten we serieus op doorpakken. D66 wil dat er voldoende deelauto’s beschikbaar zijn om ze echt aantrekkelijk te maken voor grote aantallen gebruikers.

Samenwerken aan een bereikbare regio

Voor verkeer van buiten de regio komen er speciale parkeerplaatsen (‘hubs’) aan de rand van de stad. Werknemers van bedrijven zoals ASML en bedrijventerreinen zoals HTC en BIC parkeren daar hun auto en reizen verder met een bus. Ook het openbaar vervoer in de regio krijgt een boost. Eindhoven Centraal (KnoopXL) wordt het belangrijkste OV-knooppunt van de regio, met snelle busverbindingen naar de luchthaven, de grote campussen en de regiogemeenten. Overheden en bedrijven werken samen om deze grote mobiliteitsplannen te financieren.

Openbaar vervoer als volwaardig alternatief

Gemeenten hebben beperkte invloed op het openbaar vervoer, maar ze kunnen wel druk uitoefenen op de provincie. De busverbindingen tussen gemeenten moeten beter: vaker rijden en aansluiten op de treinen, ook in de vroege ochtend en late avond. Niet alleen de snelle HOV-lijnen, maar ook de bussen naar en tussen kleinere gemeenten verdienen veel meer aandacht. Daarnaast moet Eindhoven Centraal een belangrijke rol spelen in internationale treinverbindingen. Voor reizen binnen Europa moet de trein een beter alternatief worden. Voor vliegreizen is een betere OV-verbinding met Eindhoven Airport nodig, bijvoorbeeld met een extra treinstation. Dit zou de verkeers- en parkeerdruk in de omgeving van de luchthaven verminderen.

Geen extra vluchten vanaf Eindhoven Airport

Binnenkort wordt de evaluatie van het Luchtvaart Eindhoven Overleg en de aanbevelingen van het rapport van de commissie Van Geel afgerond. De nieuwe manier van omgaan met geluidsnormen, een van de aanbevelingen van de commissie Van Geel, mag niet betekenen dat er meer vluchten komen. D66 wil het huidige maximale aantal vluchten behouden, omdat de overlast voor omwonenden anders nauwelijks vermindert.

Wat zien we in Son en Breugel?

Ook in Son en Breugel zien we mogelijkheden om de mobiliteitstransitie te maken. D66 Son en Breugel vindt het belangrijk dat er meer vrij liggende fietspaden bijkomen waardoor het veiliger fietsen is, zoals tussen het centrum van Breugel en het centrum van Son, denk aan de Van Gentlaan en de Doornmanlaan, maar ook in de drukke Veerstraat. Ekkersrijt moet goed bereikbaar zijn middels regionale snelfietspaden en beter openbaar vervoer, ook richting Best en Acht. Het is nodig om snelle OV-verbindingen te realiseren met bushaltes die comfortabel en veiliger zijn met ruime fietsenstallingen (mini-hubs). In Son en Breugel staat deelmobiliteit zoals deelauto's en een goede laadstructuur nog in de kinderschoenen. Wij willen hier vol op inzetten.

In Son en Breugel is veel overlast van doorgaand verkeer naar de snelweg afkomstig uit andere dorpen. Dit willen we voorkomen door de A50 extra te ontsluiten aan de noordzijde en aan de zuidzijde van de A50, zodat het verkeer niet dwars door de dorpen hoeft te rijden. Zo wordt het centrum van Son ontlast. Ook moeten we buiten onze gemeentegrenzen kijken naar oplossingen voor het vele verkeer door ons dorp. Door met de regio in te zetten op een betere verbinding aan de oostkant, van de N279 met de A67, wordt een goed alternatief geboden voor het woon-werk verkeer door ons dorp.

Het verkeer in het centrum van Son kan nog veel veiliger. D66 staat voor een aantrekkelijk, autoluw centrum met ruimte voor voetgangers en fietsers en parkeren aan de randen, en op loopafstand van het centrum. Hierbij zetten we met name in op parkeerlocaties direct grenzend aan het winkelgebied, zoals achter het gemeentehuis (Taylorstraat), parkeerplaats tussen Nieuwstraat, Boslaan, Heistraat en het 17 Septemberplein. D66 wil onderzoeken of een parkeerdek een mogelijkheid is. Om overlast van sluipverkeer in onder andere de De Bontstraat en Antoon van de Venstraat te voorkomen, moet er onderzoek uitgevoerd worden naar passende maatregelen (eenrichtingsverkeer, verkeersremmende maatregelen etc.). Bij herontwikkeling van de locatie naast het Dommelhuis moeten passende parkeerfaciliteiten gerealiseerd worden voor toekomstige bewoners.

Daarom zetten wij in op:

- Voorkomen van sluipverkeer/doorgaand verkeer;
- Meer veilige fietsverbindingen in het dorp;
- Parkeren aan de randen van het centrum van Son, onderzoek naar een parkeerdek (voor een veilig en aantrekkelijk centrum).

Hoofdstuk 3

Maatschappelijke voorzieningen en onderwijs

Maatschappelijke voorzieningen en onderwijs

"Iedereen heeft toegang tot goede en toegankelijke voorzieningen."

Sterke buurten en wijken

Iedereen moet de kans krijgen om zich te ontwikkelen, gezond te leven en mee te doen aan cultuur, ongeacht leeftijd, achtergrond of inkomen. Goede en toegankelijke voorzieningen op het gebied van sport, onderwijs, cultuur en gezondheid zijn hiervoor belangrijk. Ze zorgen niet alleen voor een prettige leefomgeving, maar maken de regio ook aantrekkelijk voor inwoners en bedrijven. Bovendien helpen ze om mensen met elkaar te verbinden en het welzijn te verbeteren.

Goede en toegankelijke voorzieningen in de buurt versterken bovendien de gemeenschap. Daarom wil D66 genoeg zorgcentra, scholen en bibliotheken in de wijken. Ook steunt D66 initiatieven die bijdragen aan een inclusieve samenleving, zoals taalonderwijs en integratieprogramma's.

Bibliotheken spelen een belangrijke rol als plek om te leren en elkaar te ontmoeten. D66 wil dat bibliotheken in de hele regio behouden blijven en worden versterkt. Zo blijft informatie en educatie voor iedereen toegankelijk.

Investeren in goed onderwijs

Brainport is een regio van kennis en innovatie. Dit wil D66 behouden door te investeren in modern onderwijs dat aansluit op de arbeidsmarkt. Denk aan techniekonderwijs, betere taalondersteuning en brede scholen. D66 wil dat er voldoende moderne schoolgebouwen zijn en dat scholen en bedrijven beter samenwerken. Brainport-scholen, die ondernemerschap en internationalisering stimuleren, zijn hierin een goed voorbeeld. Ook wil D66 dat internationaal onderwijs wordt geïntegreerd in het reguliere onderwijs.
Bij de bouw van nieuwe scholen moet gekeken worden naar de toekomst, bij voorkeur in combinatie met andere voorzieningen.

Meer en diverse sportfaciliteiten

Sport is belangrijk voor een gezonde en sociale samenleving. Daarom wil D66 meer openbare sportplekken zoals in parken. Ook willen we op die plekken watertappunten. D66 stimuleert samenwerking tussen sportverenigingen en scholen en wil zorgen dat sport voor iedereen betaalbaar blijft, vooral voor jongeren en kwetsbare groepen.
Daarnaast wil D66 ruimte voor nieuwe sportvoorzieningen die passen bij de behoeften van de groeiende internationale gemeenschap in de regio.

Natuurlijk is en blijft D66 ook realistisch: bij investeringen in (sport)voorzieningen moet bij de afwegingen ook naar de buurgemeente gekeken worden. Soms loont het voor gemeenten om samen deze voorzieningen te ontwikkelen of om aan te sluiten bij de sportvoorzieningen die een paar honderd meter verderop in de buurgemeente liggen.

Cultuur voor iedereen toegankelijk

Een levendige culturele sector maakt de regio aantrekkelijk en inspirerend. D66 wil zowel grote instellingen als lokale initiatieven steunen, zodat cultuur dichtbij de mensen blijft. Met de groei van de bevolking moet het cultuuraanbod meegroeien, en gemeenten kunnen hierin een centrumfunctie vervullen. D66 pleit voor meer culturele broedplaatsen en wil dat cultuur voor iedereen toegankelijk blijft, ongeacht inkomen of achtergrond. D66 stimuleert samenwerking met de creatieve sector om de regio nog aantrekkelijker te maken. Daarnaast wil D66 ruimte bieden aan een Rijksmuseum in de regio.

Een gemeente die naast en voor haar inwoners staat

Dat lijkt vanzelfsprekend, maar de praktijk toont aan dat dit nog steeds beter kan. Er worden stappen gezet om minder ingewikkelde brieven te sturen of om beter en slimmer te reageren op meldingen. D66 blijft zich hard maken voor gemeenten die écht bereikbaar zijn. Of je nu een melding doet over een losliggende stoeptegel, vragen hebt over zorg of hulp nodig hebt bij digitale zaken: inwoners moeten makkelijk contact kunnen opnemen met de gemeente, op een manier die bij hen past. Dat begint wat D66 bij:

- begrijpelijke taal in alle brieven en online communicatie
- snel oppakken en duidelijke terugkoppeling van meldingen van inwoners
- persoonlijke hulp voor mensen die minder digitaal vaardig zijn.

Zo bouwen we aan vertrouwen, elke dag opnieuw.

Wat zien we in Son en Beugel?

De buurten van Son en Breugel verschillen van karakter en samenstelling. In Breugel wordt, mede door de vergrijzing, een huisartsenpost gemist. In de Gentiaan is een nieuw Braecklant zeer welkom. Het CMD en de bibliotheek moet voor iedereen toegankelijk zijn en bereikbaar zijn. Dit zijn zaken waar wij als D66 Son en Breugel ons voor hardmaken.

Wij zien in Son en Breugel klassen groter worden door ruimtegebrek bij de basisscholen. Dat is wat D66 betreft zeer onwenselijk en daarom willen wij investeren in het verbeteren van het huisvestingsbeleid voor onze basisscholen. D66 wil de scholen en technische bedrijven op Ekkersrijt stimuleren samen te werken om techniekonderwijs extra aandacht te geven. Muziekonderwijs heeft ook aandacht nodig. We zien dat steeds minder kinderen een muziekinstrument leren spelen bij de harmonie of de muziekschool. Wij vinden dit een slechte ontwikkeling. Investeren in goed onderwijs betekent voor D66 Son en Breugel ook investeren in taalonderwijs voor nieuwkomers. Dankzij de vele vrijwilligers gebeurt dit al volop en wij zien graag dat dit wordt uitgebreid zodat alle nieuwkomers, of het nu expats zijn of arbeidsmigranten, zo snel mogelijk de taal leren en integreren in het dorp.

Wij mogen ons gelukkig prijzen met veel sportverenigingen. Zonder deze verenigingen was het dorp niet zo vitaal en onderling verbonden. D66 wil deze verenigingen blijven steunen met een rechtvaardig subsidiebeleid, dat we geregeld evalueren met de verenigingen, die op hun beurt verantwoorden wat er met de subsidie is gedaan. D66 vindt het belangrijk dat de sportverenigingen nog toegankelijker worden. Jongeren, nieuwkomers, mensen met een beperking of met een kleine portemonnee moeten geholpen worden om mee te doen en lid te worden. Daar ligt een rol voor bij de verenigingen en bij bijvoorbeeld het CMD. D66 staat voor een inclusief beleid, ook voor de sportverenigingen.

Het zwembad in ons dorp willen we behouden voor de toekomst. D66 wil graag het zwemonderwijs behouden voor het dorp zodat kinderen in Son en Breugel kunnen leren zwemmen. We zien dat zwemmen voor een grote groep senioren ook bijdraagt aan een vitale oude dag en dat is ons heel wat waard. D66 wil dat de gemeente openstaat voor het investeren in een zwembad voor het dorp.

Cultuur leeft in Son en Breugel. We willen dat alle doelgroepen daar gebruik van kunnen maken. De culturele activiteiten in bijvoorbeeld het Dommelhuis en de Boerderij dragen bovendien ook bij aan sociaal maatschappelijke doelstellingen, zoals het tegengaan van eenzaamheid. Dat moeten we blijven stimuleren als gemeente. Daarbij wil D66 Son en Breugel extra aandacht voor het interessant maken van cultuur voor jongeren. Dat kan door het creëren van culturele broedplaatsen. Het oude Vestzaktheater, waar jonge cultuurmakers hun gang kunnen gaan, zou daarvoor een geschikte locatie kunnen zijn.

Son en Breugel heeft met SWZ Zonhove en de Emiliusschool een regionale voorziening voor meervoudig gehandicapten. Met deze onderwijs-, woon- en logeervoorziening is het voor onze gemeente extra van belang rekening te houden met de toegankelijkheid van voorzieningen voor mensen met een beperking.

Door de bezuinigingen in de zorg staat het aantal begeleiders onder druk. Hierdoor wordt Zonhove steeds afhankelijker van de inzet van vrijwilligers. D66 vindt het belangrijk dat er voldoende vrijwilligers beschikbaar zijn om de zorgprofessionals te ondersteunen. D66 wil dat de gemeente hier actief aandacht aan besteedt en helpt bij het werven van nieuwe vrijwilligers.

De gemeente moet blijven werken aan haar communicatie. Brieven en procedures moeten simpeler en beter uitgelegd worden, in klare taal. De gemeente moet meer werk maken van haar klant- en servicegerichtheid. Intern moet daarvoor geïnvesteerd worden in een nieuwe cultuur die daarbij past. Daar mag wat ons betreft in geïnvesteerd worden, maar ook in de regionale samenwerking. D66 wil meer aandacht voor Dienst Dommelvallei die vele taken voor onze gemeente verricht. Son en Breugel is een financieel gezonde gemeente en D66 wil dat zo houden. Dat wil niet zeggen dat er niet geïnvesteerd mag worden. Van belang is ook een goede handhaving die zorgt dat we een veilige gemeente zijn.

En daarom zetten wij in op:

- Een klant- en service gerichte gemeente;
- Culturele broedplaatsen voor jongeren;
- Het behoud van het zwembad;
- Kleinere klassen door het uitbreiden van de basisscholen;
- Een huisartsenport in Breugel.

Hoofdstuk 4

Gezondheid

Gezondheid

“Voorkomen is slimmer dan genezen.”

Preventie als prioriteit – drie gezonde jaren erbij

Later selecteren

D66 zet zich in voor een gezondere toekomst voor alle inwoners van Brabant. Ons doel is dat inwoners langer leven zonder ernstige ziekten, beperkingen of chronische aandoeningen. D66 zet niet alleen in op verhoging van de levensverwachting, maar wil vooral zorgen voor een langere periode van goede gezondheid en zelfredzaamheid van onze inwoners. Daarom steunt D66 de inzet op drie extra gezonde levensjaren erbij in 2030 (Uitvoeringsagenda Gezondheid van Provincie Brabant, 2023). D66 wil dit bereiken door preventie centraal te stellen, want voorkomen is beter dan genezen.

Gezonde wijken en actieve gemeenschappen

Gemeenten spelen een belangrijke rol in het stimuleren van een gezonde leefstijl. D66 wil preventieve programma’s in wijken versterken en uitbreiden. Denk aan beweeginitiatieven in de openbare ruimte, gezonde schoolkantines en ondersteuning voor een gezondere voedselkeuze. Ook cultuur draagt bij aan welzijn en preventie. Daarom zet D66 in op toegankelijke culturele activiteiten die sociale verbinding en mentale gezondheid bevorderen. Daarnaast wil D66 investeren in de sociale basis van wijken. Door ontmoetingsplekken te creëren en inwoners actief te betrekken, versterken we gemeenschapszin en sociale steun. Dit verkleint de kans op eenzaamheid en draagt bij aan een gezonder leven.

Mentale gezondheid en zorg dicht bij huis

De mentale gezondheid van inwoners verdient extra aandacht. Gemeenten kunnen hierin een rol spelen door laagdrempelige hulp te organiseren. D66 wil investeren in preventieve psychische zorg, zoals inloopspreekuren en ondersteuning op scholen en werkplekken. Dit voorkomt dat lichte klachten uitgroeien tot ernstige, langdurige psychische problemen.
Ook de eerstelijnszorg moet dichtbij en toegankelijk blijven. D66 zet zich in voor een sterke samenwerking tussen huisartsen, wijkverpleging en welzijnsorganisaties. Hiermee verminderen we de druk op de zorg en verkorten we wachtlijsten.

Geschikte woonvormen en ondersteuning voor ouderen

Een passende woning draagt bij aan langer zelfstandig wonen. D66 stimuleert gemeenten om woonvormen te ontwikkelen die aansluiten bij de behoeften van ouderen, zoals geclusterde woonvormen en mantelzorgwoningen. Daarnaast ondersteunt D66 de inzet van digitale technologie, zodat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven. D66 vraagt ook inwoners om zich actief voor te bereiden op hun oude dag. Zelfredzaamheid moet worden gestimuleerd, waarbij gemeenten een ondersteunende rol spelen door voorlichting en begeleiding te bieden.

Een gezonde en duurzame leefomgeving

Gezondheid wordt mede bepaald door de omgeving. D66 zet zich in voor een schonere lucht en een betere milieukwaliteit. Gemeenten kunnen hierin een verschil maken door striktere normen voor luchtkwaliteit te hanteren en actief handhavend op te treden bij milieuproblemen. Ook moet de inrichting van de openbare ruimte bijdragen aan een gezonde leefomgeving, met voldoende groen, wandel- en fietspaden en sportvoorzieningen.

De financiële uitdaging van de zorg

De zorgkosten blijven stijgen, terwijl gemeenten steeds minder geld hebben. D66 is duidelijk: we moeten nu echt gaan bedenken hoe we als samenleving de vraag naar en het aanbod van zorg organiseren. En wat we daarbij van gemeenten en zorgaanbieders mogen verwachten. Gemeenten moeten scherpe keuzes maken om de zorg betaalbaar en uitvoerbaar te houden.

Gemeenten kunnen niet langer alle problemen opvangen. D66 pleit voor een realistische aanpak, waarbij mensen dus meer eigen verantwoordelijkheid nemen. Zorg moet meer op maat en efficiënter georganiseerd worden. Als we dit niet doen, dreigt het hele sociale domein vast te lopen. Deze systeemaanpassing vereist het aanpassen van wetten zoals de Participatiewet, Jeugdwet en WMO. Dit is niet van vandaag op morgen geregeld, maar D66 zet graag in op een actieve lobby om de verandering in gang te zetten.

Slimme samenwerking en innovatie in de zorg

Tegelijk zet D66 op de kortere termijn in op betere en slimmere samenwerking. Zorg en welzijn zijn in elke gemeente anders georganiseerd. D66 wil dat gemeenten in de regio hun manier van werken en het inkopen van zorg beter op elkaar afstemmen. Hierdoor wordt de zorg efficiënter en van hogere kwaliteit. Goede samenwerking zorgt ook voor beter overzicht en betere benutting van schaarste: we zien sneller waar plek is, zodat mensen sneller de juiste hulp krijgen.

D66 wil ook dat er meer gebruik gemaakt wordt van technologische innovaties, zoals slimme hulpmiddelen in de zorg. Gemeenten kunnen hierbij een voorbeeldrol pakken en innovaties stimuleren met passend beleid. Daarnaast vindt D66 dat zorgaanbieders minder met elkaar moeten concurreren en meer moeten samenwerken. Samen kun je beter personeel inzetten, kennis delen en goede zorg leveren.

Wat zien we in Son en Breugel?

Ook Son en Breugel heeft te maken met een flinke vergrijzing en hoge kosten voor WMO en jeugdzorg. Daarom wil D66 ook in Son en Breugel inzetten op het voorkomen van nog meer kosten. Preventie dus op alle gebieden.

De jeugd heeft de toekomst. Wij willen al vroeg een gezonde lifestyle stimuleren. D66 wil met de basisscholen afspraken maken over gezonde traktaties, fruit op school en zo min mogelijk wegwerpverpakkingen gebruiken. Maar ook over het aanbieden van preventie psycho-educatie voor een goede mentale gezondheid. Denk aan onderwerpen als pesten, sociale verhoudingen, jezelf kunnen zijn, de stap naar de middelbare school en pubertijd. Aandacht voor beweegonderwijs is ook belangrijk .
In plaats van direct dure tweedelijns jeugdzorg in te zetten vinden wij het belangrijk dat er eerst gekeken wordt wat er vanuit de eigen omgeving en het vrijwilligersaanbod gedaan kan worden. Hiermee kunnen in sommige gevallen hoge kosten voorkomen worden. Soms kan een moeder uit de buurt of een oom al veel opvangen. Een ander voorbeeld is de stichting Buurtgezinnen (gezinnen voor gezinnen). D66 wil ook investeren in vroegsignalering door de eerstelijns zorg, bijvoorbeeld de huisarts, ook in samenwerking met het CMD.

‘Jongeren en financiën’ is voor ons een thema waar we vanuit de gemeente, met behulp van jongerenwerk, meer bij willen ondersteunen door een speciaal programma aan te bieden. We zien dat de mentale gezondheid van jongeren onder druk staat, door de invloed van social media maar ook doordat ze vaak lang bij hun ouders moeten wonen. D66 wil ze een stem geven en dat kan in de Stichting Woningzoekenden Son en Breugel. Jongvolwassenen willen we helpen om de stap naar zelfstandigheid te maken door starterswoningen en tiny houses onderdeel te laten zijn van nieuwbouwplannen, in Son en Breugel en in de regio.

Mantelzorgers verdienen onze aandacht en waardering. Dit willen we doen door het aanbieden van mantelzorgondersteuning, respijtzorg in te zetten voor mantelzorgers en door voldoende dagbesteding aan te bieden. Waardering moet volgens D66 beschikbaar zijn in de vorm van een tegoedbon voor sport of cultuur.

Senioren moeten zo lang mogelijk actief blijven. Daarom is een zwembad in de buurt zo belangrijk. Bewegen en maatschappelijk betrokken blijven is de beste preventie. Daarom is er vanuit D66 veel waardering voor Son en Breugel Verbindt, de Seniorenraad, de Zonnebloem, maar ook Archipel etc. Deze organisaties moeten we koesteren. Het online platform ‘DE STAP naar Gezonder’ wil D66 meer op de voorgrond krijgen.

Daarom zetten wij in op:

- Preventiemaatregelen voor onze jeugd voor o.a. een goede mentale weerbaarheid;
- Noodgedwongen jongvolwassen thuiswoners een stem geven;
- Inzetten van netwerk en vrijwilligers voordat we WMO en jeugdzorg inschakelen;
- Een breed aanbod om senioren actief en maatschappelijk betrokken te houden.

Hoofdstuk 5

Vitale economie en arbeidsmarkt

Vitale economie en arbeidsmarkt

“Groei in balans van deze technologie regio”

Keuzes voor een duurzame kenniseconomie en arbeidsmarkt

Als we een duurzame kenniseconomie en een sterke arbeidsmarkt willen, moeten we duidelijke keuzes maken. We bepalen in welke sectoren we willen groeien en investeren in onderwijs en bijscholing. Zo zorgen we ervoor dat het talent van mensen beter aansluit op de arbeidsmarkt. D66 wil zich richten op het benutten van onbenut talent, zoals zij-instromers, partners van expats, ouderen en werkzoekende vluchtelingen.

Sterke en duurzame economie

D66 wil bedrijven stimuleren die bijdragen aan een duurzame en circulaire economie. Dit betekent dat bedrijven verplicht kunnen worden om te verduurzamen, ook op lokaal niveau. D66 geeft prioriteit aan economische activiteiten op bedrijventerreinen die aansluiten bij de high-tech focus van de regio. Dit is vooral belangrijk bij het verdelen van beperkte netcapaciteit of beschikbare ruimte. Tegelijkertijd houden we rekening met de noodzaak van complementaire sectoren en dan met name in het MKB. D66 ondersteunt waar mogelijk wijken waarin de levendigheid wordt versterkt door het mogelijk maken van functiemenging. Interessante en werkende voorbeelden hiervan zijn Strijp S (Eindhoven), De Run (Veldhoven) en de Kanaalzone (Helmond) waar wonen samengaat met andere (bedrijfsmatige) functies. Ook zet D66 in op de mogelijkheden binnen het ruimtelijke en het grondbeleid om invloed uit te oefenen op de soorten bedrijven die zich vestigen in onze regio.

Arbeidsmarkt

Onze regio heeft zowel theoretische als praktische vakmensen nodig. Daarom stimuleert D66 de samenwerking tussen verschillende opleidingsniveaus, bijvoorbeeld via startups waarin mbo-, hbo- en wo-studenten samenwerken. Op dit moment hebben we nog te maken met twee arbeidsmarktregio’s, maar D66 gelooft dat het beter is om één samenhangende arbeidsmarktregio te vormen. Dit helpt om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen. Daarnaast ondersteunt D66 initiatieven die vluchtelingen en statushouders aan het werk helpen.

Wat zien we in Son en Breugel?

Ons MKB en de bedrijven op Ekkersrijt zijn sterk en vitaal en dat wil D66 Son en Breugel graag zo houden. Om de talenten te behouden voor onze bedrijven moeten we werk maken van het bouwen van betaalbare huizen, beter openbaar vervoer en slimme oplossingen voor de netcongestie. Om Ekkersrijt aantrekkelijker te maken willen we het oostelijk deel revitaliseren door bedrijven prioriteit te geven die complementair zijn aan de bedrijven in het westelijk deel van Ekkersrijt die meer gericht zijn op de high-tech focus van de regio. Een zuidelijke aansluiting op de A50/John F. Kennedylaan en daarmee een verbinding met bedrijventerrein Esp sluit hier goed bij aan en levert nieuwe bedrijvenlocaties op.

D66 Son en Breugel ziet kansen om Breugel levendiger te maken door meer bedrijvigheid te organiseren. Dat kan door een weekmarkt in Breugel en allerlei kleinschalige commerciële activiteiten in het centrum van Breugel of op het Pieter Brueghelplein. Ook voor de Gentiaan en Sonniuspark zou het voor de levendigheid goed zijn om te kijken waar ruimte is voor kleine ondernemers. We zien veel kleine ondernemers aan huis in onze gemeente. Deze duurzame manier van ondernemen juichen we toe en willen wij stimuleren door regels voor bedrijven aan huis te versoepelen. Denk hierbij aan het in dienst nemen van een medewerker, wat nu niet mogelijk is volgens onze gemeentelijke regels. Het centrum in Son willen we aantrekkelijker maken om te winkelen en te verblijven, door o.a. het realiseren van een horecaplein op het Raadhuisplein. Het aanbod moet diverser worden: niet nog meer pizzarestaurants erbij maar juist nieuwe concepten.

De Son en Breugelse bedrijven hebben moeite met het vinden en behouden van goede medewerkers. Daarom is het van groot belang om ervoor te zorgen dat nieuwkomers in onze gemeente zich gaan settelen en binding krijgen met de gemeenschap. D66 Son en Breugel wil dat ze snel de Nederlandse taal leren, inburgeren en dat er goede huisvesting beschikbaar is. Stagiaires, statushouders, expats en andere arbeidsmigranten; we hebben ze allemaal nodig in onze snelgroeiende economie. Arbeidsmigranten die nu erbarmelijk gehuisvest zijn, dat kan niet meer. Door te zorgen voor betere huisvesting dringen we overlast en onveilige woonsituaties terug. D66 wil dat nieuwe arbeidskrachten in ons dorp zich welkom voelen en daardoor hun best doen om onderdeel te worden van onze gemeenschap.

Daarom zetten wij in op:

- Een Ekkersrijt dat klaar is voor de toekomst;
- Een levendig Breugel met meer bedrijvigheid;
- Een aantrekkelijk winkelcentrum in Son met meer ruimte voor horeca;
- Het stimuleren van kleine ondernemers aan huis;
- Het binden van nieuwe arbeidskrachten aan onze gemeenschap.

Hoofdstuk 6

Klimaat en duurzaamheid

Klimaat en duurzaamheid

“Iedereen verdient een duurzaam leefbare omgeving om in te wonen, werken en verblijven.”

Verduurzaming in Brainport: uitdagingen en kansen

We staan met elkaar voor grote uitdagingen op het gebied van duurzaamheid. Het goede nieuws is dat Brainport een van de meest innovatieve regio’s is. Als er ergens oplossingen te vinden zijn voor netcongestie, klimaatadaptatie en circulariteit, dan is het hier. We moeten hiervoor wel over gemeentegrenzen heen samenwerken: wat we leren van het opzetten van een energiehub op een bedrijventerrein in de Kempen kan ook omliggende gemeenten helpen. Een werkende wijkaanpak isolatie in Veldhoven kan ook bij de buren soelaas bieden. Dat is efficiënt en effectief meters maken.

Zonder duurzame energie geen CO_2-reductie

Ondanks obstakels wil D66 alles op alles zetten om de regionale energiestrategie toch te realiseren. D66 wil zich inspannen om twee terawatt aan wind- en zonne-energie alsnog op te wekken. Zonder deze energiebronnen kunnen we de CO_2-uitstoot niet voldoende verlagen.

Energie-oplossingen samen vinden en delen

Om het elektriciteitsnet niet te overbelasten, is het belangrijk om opgewekte energie zo lokaal mogelijk te gebruiken. Zo wordt het net minder belast. Daarnaast moeten we als regio naar collectieve warmte-oplossingen toe. Op termijn is het niet houdbaar om voor elke woning een eigen “all electric” oplossing te bieden. Het nieuwe warmtebedrijf kan mogelijk ook wijken in andere gemeenten van warmte voorzien. Daarnaast kunnen we leren van initiatieven in de regio, zoals de warmte-koude opslag in Helmond en de energiehub op het Kempisch bedrijventerrein.

Warmtetransitie als sociale opgave

D66 vindt dat iedere inwoner moet kunnen meedoen in de overstap van gas naar duurzame warmte. Daarom is de warmtetransitie niet alleen een technische, maar ook een sociale uitdaging. De overheid kan hier grip op houden door warmte als nutsvoorziening te bestempelen. Zolang het nog niet duidelijk is welk energiesysteem elke wijk krijgt, blijft D66 vol inzetten op isolatie. Dit is altijd een verstandige eerste stap, ongeacht de gekozen oplossing.

Maatregelen voor een leefbare omgeving

Om steden en dorpen leefbaar te houden en beter bestand te maken tegen extreme neerslag, droogte en hitte, vindt D66 dat gemeenten moeten investeren in het (her)inrichten van de buitenruimte en riolering. We kunnen niet blijven groeien in arbeidsplaatsen en woningbouw zonder groei in groen en blauw (waterbeheer). Dit kunnen gemeenten niet alleen bekostigen. De tarieven voor inwoners zouden daarvoor te sterk stijgen. Het Rijk moet financiële steun bieden, en wij als regio moeten hiervoor lobbyen. Dit geldt ook voor investeringen in duurzame mobiliteit. Een duurzame en leefbare omgeving betekent ook een schone omgeving. D66 vindt dat het terugdringen van zwerfafval en stortingen van vuil binnen en buiten de bebouwde kom meer aandacht moeten krijgen. In de bossen kunnen we helaas niet zonder intensief toezicht en handhaving op drugsgerelateerde activiteiten en actieve opsporing van drugsafvaldumpers en het opruimen ervan.

Groen en blauw als leidraad

Bij de verdeling van de ruimte kiest D66 bewust voor meer groen en blauw (water) om de leefbaarheid te waarborgen. In het stedelijk gebied moet er voor elke nieuwe woning minimaal 8 vierkante meter groen en blauw bij in de directe omgeving. Maar liefst nog meer! Minder parkeerplaatsen en meer deelmobiliteit, beter openbaar vervoer en veilige fietsroutes helpen daarbij. Waar nieuwe woningen worden gebouwd, gaat dat wat D66 betreft zoveel mogelijk circulair en met een gescheiden regenwaterafvoer. Zo wordt grijs water hergebruikt, bijvoorbeeld voor het doorspoelen van toiletten, en verminderen we de druk op de drinkwatervoorziening.

Wat zien we in Son en Breugel?

D66 Son en Breugel zet zich in voor een duurzame toekomst waarin klimaat en milieu centraal staan. Wij streven naar innovatieve oplossingen zoals energieopslag op wijkniveau en de aanleg van zonneparken. Stimuleren van laadinfrastructuur op gemeentelijk niveau. Door middel van subsidieregelingen willen we o.a. groene daken en energiebesparende maatregelen in huizen en utiliteitsgebouwen stimuleren.

Meer groen en waterberging zijn cruciaal voor het behoud van onze leefomgeving. We bevorderen gescheiden regenwaterafvoer en zetten in op wijkverwarming als alternatief voor gas. Afvalverwerking, met een focus op groenafval, en het vergroenen van het centrum en parkeerplaatsen (grastegels) zijn speerpunten. Verantwoord bosbeheer en maaibeheer dragen bij aan een verbeterde biodiversiteit. De bestrijding van exoten zoals de Japanse duizendknoop zijn essentieel voor een gezonde natuur in Son en Breugel (verdroging en brandgevaar).

Daarom zetten wij in op:

- Energieopslag op wijkniveau om problemen rond netcongestie het hoofd te bieden;
- Realisatie van en focus op zonnepanelen op gemeentelijke objecten en bedrijventerreinen en een subsidieregeling voor groene daken;
- Implementatie van een wekelijkse GFT-ophaaldienst en een gratis milieustraat (gemaximeerd) om dumpen en vervuilde afvalstromen te voorkomen;
- Aanleg van waterbergingsprojecten om wateroverlast te voorkomen.

Hoofdstuk 7

Inclusieve samenleving

Inclusieve samenleving

“Elkaar begrijpen, accepteren en ontmoeten.”

Internationals, arbeidsmigranten en vluchtelingen

D66 staat open voor de veranderende samenstelling van onze bevolking. We helpen nieuwe inwoners integreren, mits zij daar zelf ook voor openstaan. D66 vindt het belangrijk dat diversiteit en inclusie worden bevorderd in woonwijken, gemeenschappen en op de werkvloer. Dit betekent dat D66 actief inzet op de integratie van internationale kenniswerkers, arbeidsmigranten en hun gezinnen, waarbij de Nederlandse taal een cruciale rol speelt.

Toegankelijk taalonderwijs en effectieve integratieprogramma’s zijn hiervoor noodzakelijk. Daarnaast wil D66 dat vluchtelingen en statushouders zich hier welkom voelen, niet alleen vanwege hun bijdrage aan de arbeidsmarkt waar we pragmatischer mee om kunnen gaan, maar ook vanuit humanitaire overwegingen.

Publiek-private samenwerking in het Sociale Domein

D66 ziet de meerwaarde van publiek-private samenwerking, ook op terreinen die traditioneel door de overheid werden beheerd. De regio loopt al voorop in de samenwerking tussen overheid, bedrijven en kennisinstellingen (triple helix) binnen het kennis- en economie domein. Nu ontwikkelt zich ook in het sociale domein een vergelijkbare aanpak, bijvoorbeeld met initiatieven zoals het Partnerfonds.

Dit soort bestuurlijke vernieuwing volgt D66 met interesse. Tegelijkertijd blijven we alert om te voorkomen dat financiële bijdragen vanuit het bedrijfsleven leiden tot onevenredige invloed op publieke keuzes. Het is goed dat bedrijven hun sociale verantwoordelijkheid nemen, maar zonder directe zeggenschap over beleid dat het algemeen belang dient.

Voorbeelden van lokale initiatieven die bijdragen aan sociale cohesie moeten van elkaar worden overgenomen en kunnen worden versterkt door gebruik te maken van middelen en projecten zoals "Brainport voor Elkaar".

Wat zien we in Son en Breugel?

D66 Son en Breugel staat voor onze verplichting om vluchtelingen op te vangen in onze gemeente. Dat kunnen we, is al gebleken uit de tijdelijke opvang op Ekkersrijt en uit de opvang van de Oekraïense vluchtelingen. Door tijdelijke units te plaatsen op het terrein van de voormalige Boerenbond in Breugel kunnen we de komende tien jaar daar vluchtelingen opvangen.

Nieuwkomers in onze gemeenschap, van internationale kenniswerker tot arbeidsmigrant, moeten gestimuleerd worden om bij de bestaande verenigingen in ons dorp te gaan. Hierdoor, en door snel de Nederlandse taal te leren, integreren ze echt en worden ze gefaciliteerd om hun steentje bij te dragen aan een actieve gemeenschap. Daarom zijn wij geen voorstander van bijvoorbeeld nieuwe verenigingen speciaal voor expats. De bedrijven in Son en Breugel kunnen meer aangesproken worden op hun verantwoordelijkheid om hun personeel te helpen bij een goede inburgering. Door het stimuleren van het leren van de Nederlandse taal maar ook door te zorgen dat de activiteiten die zij sponsoren meer aandacht hebben voor inclusiviteit. Een welkomstprogramma speciaal voor arbeidsmigranten, en meer aandacht voor passende huisvesting en het tegengaan van uitbuiting, helpt ze bij het integreren in ons dorp. D66 wil dat de gemeente daar werk van maakt.

D66 wil dat iedereen zich thuis voelt in Son en Breugel. We moeten alert zijn op discriminerende en racistische krachten en zorgen dat iedereen veilig is en zichzelf kan zijn. Inclusiviteit verdient meer aandacht in Son en Breugel. We zien nog steeds laaggeletterden in de gemeente. Deze groep kan minder goed meekomen. Welzijnswerk en het CMD moeten hier meer aandacht voor hebben. Dat geldt ook voor kinderen met een taalontwikkeling die achterloopt. D66 vindt dat we deze kinderen proactief moeten helpen door actief voor- en vroegschoolse educatie (VVE) aan te bieden.

Inwoners die zich niet veilig voelen op straat moeten we serieus nemen. D66 Son en Breugel wil een onderzoek naar onveilige plekken in het dorp en deze veiliger maken door bijvoorbeeld betere verlichting. Het is belangrijk aandacht te vestigen op de veiligheid achter de voordeur. Kindermishandeling, huiselijk geweld en femicide zijn helaas nog aan de orde van de dag, D66 pleit ervoor om volop in te zetten op intensievere samenwerking tussen de gemeente en haar partners zoals Veilig Thuis, politie, OM en vrouwenopvang om problemen eerder te signaleren en aan te pakken.

De verharding in de samenleving maakt dat we minder fatsoenlijk met elkaar omgaan. Ook onze ambtenaren en politici hebben hiermee te maken. D66 staat voor de mensen die namens de gemeente soms moeilijke beslissingen moeten nemen. Zij moeten regels handhaven die wij met zijn allen democratisch mogelijk hebben gemaakt. Zij verdienen waardering voor hun werk. Wij willen in de gemeenteraad het goede voorbeeld geven door netjes met elkaar om te gaan, te debatteren op inhoud en graag met een vleugje humor.

Daarom zetten wij in op:

- Passende opvang voor vluchtelingen in onze gemeente;
- Het bevorderen van het integreren van kenniswerkers en andere arbeidsmigranten;
- Meer veiligheid op straat;
- Het tegengaan van laaggeletterdheid;
- Het beschermen van onze ambtenaren.

Hoofdstuk 8

Regionale samenwerking

Regionale samenwerking

“Samen kom je verder.”

Publiek-private samenwerking als fundament voor de toekomst van de regio

D66 gelooft in een nauwe samenwerking tussen gemeenten, bedrijven en kennisinstellingen om Brainport verder te versterken. De Metropoolregio Eindhoven (MRE) heeft al bewezen dat samenwerking werkt, maar om de uitdagingen van de regio aan te pakken, zijn verdere stappen nodig. We pleiten daarom voor structurele samenwerking op belangrijke thema’s zoals woningbouw, mobiliteit, duurzaamheid en de arbeidsmarkt.
De campusgedachte, waarin kennis, innovatie en maakindustrie samenkomen, moet verder worden ontwikkeld. Dit vraagt om duidelijke publieke afspraken en bescherming tegen ongewenste buitenlandse overnames, zodat de regio haar technologische voorsprong behoudt.

Efficiënter bestuur voor snellere besluitvorming

Besluiten nemen binnen gemeenten duurt nu vaak te lang. Dat komt doordat taken en verantwoordelijkheden te veel verdeeld zijn over de gemeenten. D66 wil dat gemeenten in onze regio beter gaan samenwerken. Soms is het zelfs beter als gemeenten fuseren. Wat D66 betreft zijn de huidige gemeentegrenzen dus niet in beton gegoten.

D66 steunt plannen die zorgen voor sterke gemeenten met goed bestuur, zolang de eigen identiteit van dorpen en wijken blijft bestaan. Volgens D66 moeten voor een zelfstandige gemeente de volgende drie dingen op orde zijn: goed bestuur, het kunnen uitvoeren van de taken die de wet verplicht, en gezonde financiën. Als een gemeente op twee of meer van deze punten tekortschiet, moet serieus worden gekeken naar een fusie met een buurgemeente.

Dat dit het beste kan als deze beweging van onderaf ontstaat - met steun vanuit de samenleving, bewijst een voorbeeld als het proces dat Oirschot en Best momenteel doorlopen.

Realistisch financieel beleid

Ook financieel wil D66 realistisch en verstandig beleid. D66 vindt dat gemeenten eerlijk moeten begroten. Daarbij hoort ook het besef dat niet al het begrote geld wordt uitgegeven. Door daar vooraf al rekening mee te houden, voorkomen we grote overschotten en houden we geld over voor belangrijke investeringen.

D66 erkent dat er financieel lastige jaren aankomen, zoals het zogenaamde ravijnjaar in 2026. In zulke jaren accepteren we dat de begroting misschien tijdelijk niet sluitend is. Dat mag echter geen excuus zijn voor stilstand. Juist dan is het belangrijk om duidelijke keuzes te maken en te blijven investeren in wat écht nodig is voor onze inwoners. Door beter samen te werken en de financiën op orde te brengen, zorgen we ervoor dat de regio sterk en toekomstbestendig wordt. Ondertussen moeten we actief in gesprek blijven met het Rijk. D66 spreekt het Rijk aan op een betrouwbaar en degelijk financieel beleid, zodat gemeenten hun taken kunnen blijven uitvoeren.

Samenwerken op (boven-)regionaal en internationaal niveau

D66 wil de samenwerking tussen gemeenten en andere regionale partijen doorlopend verbeteren. Dit betekent dat we ons committeren aan een duidelijke inzet voor regionale gezamenlijke agenda’s opstellen, waarin thema’s zoals woningbouw, verduurzaming en mobiliteit regionaal worden aangepakt. Grootschalige samenwerking maakt de regio sterker en efficiënter. Ook moedigen we de bovenregionale samenwerking aan met andere omliggende gemeenten en regio’s, op basis van gelijkwaardigheid en win-win oplossingen.

Innovatieve samenwerking bevorderen

D66 zet in op het versterken van de samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven. Door kennis en middelen actief uit te wisselen binnen Brainport, stimuleren we innovatie. Dit vraagt om concrete afspraken en langdurige samenwerkingsverbanden tussen bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden.

Grenzen verleggen

Brainport heeft internationale impact. D66 stimuleert samenwerkingen met andere Europese innovatiehubs en pleit voor een actieve lobby in Den Haag en Brussel. Alleen door samen te werken kunnen we grensoverschrijdende uitdagingen aanpakken, zoals:

- Technologie voor de energietransitie
- Internationale technologische concurrentie
- Tekorten op de arbeidsmarkt

Daarnaast kijken we ook over de grenzen heen bij maatschappelijke vraagstukken. D66 steunt samenwerkingen met bijvoorbeeld Limburg en Vlaanderen om ruimtelijke uitdagingen beter op te lossen.

Brainport voor iedereen

Sterkere samenwerking betekent ook dat D66 inzet op een inclusieve regio. Met het programma Brainport voor Elkaar willen we dat bewoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers actief betrokken worden bij regionale ontwikkelingen. Alleen door samen te werken met een diverse groep inwoners kunnen we de regio sterker en inclusiever maken.

Sterker bestuur en transparantie

D66 wil dat bestuurders in de regio meer inzetten op co-creatie en gezamenlijk leiderschap. Veel opgaven in onze regio zijn niet meer op te lossen door individuele gemeenten en vragen regionale inzet. Samenwerkingsverbanden, zoals de Metropoolregio Eindhoven, moeten transparanter, meer ruimte krijgen om namens de regio op te treden en daadkrachtiger worden. Het overdragen van bevoegdheden op basis van een omgevingsvisie is een goede eerste stap.

Wat zien we in Son en Breugel?

Ook in Son en Breugel hebben we vraagstukken als het gaat om verkeer, energie en wonen. Dit kunnen we het beste samen in de regio aanpakken. Dat doen we nu al in bijvoorbeeld MRE (Metropool Regio Eindhoven) en SGE (Stedelijk Gebied Eindhoven) verband. De vraagstukken van Son en Breugel zijn ook de vraagstukken van de regio. We kunnen het niet alleen. Alleen samen met bijdragen van het Rijk, de provincie, bedrijven en andere gemeenten kunnen we goede investeringen doen in bijvoorbeeld woningen, openbaar vervoer, voorzieningen en snelle fietspaden. De Son en Breugelse politiek mag wat D66 betreft hier zich meer bewust van worden.

D66 Son en Breugel wil meer aandacht in de politiek voor de regionale samenwerkingen. Denk daarbij ook aan Blink voor de afvalverwerking en de WSD voor de participatieplaatsen, maar ook aan de gezamenlijke inkoop van jeugdzorg (Een 10 voor de jeugd) en zeker ook aan Dienst Dommelvallei. Iedere raadsvergadering moeten de ontwikkelingen in de regio een vast agendapunt vormen, om zo het bewustzijn van het belang van de regio te vergroten bij alle politieke partijen.

D66 Son en Breugel vindt dat er nog te weinig wordt samengewerkt op sociaal gebied. Iedereen moet profiteren van de ‘schaalsprong’ van de regio. Dat betekent voor ons dat we gezamenlijk investeren in ons welzijn en onze gezondheid. Het aantal huisartsen, ziekenhuizen, basisscholen, hulpverleners, sociale wijkteams, GGZ-locaties, maar ook theaters en stadions, moet omhoog. Daarom pleiten wij voor een gezamenlijke sociale agenda binnen MRE-verband.

Onze buurgemeente Meierijstad maakt geen onderdeel uit van de MRE. Het is goed om wel nadrukkelijk de samenwerking te zoeken met onze noorderburen. Dit doen we al in het gebied tussen Best, Son en Sint-Oedenrode (ontwikkeling Sandwyck) waar we gezamenlijk een innovatieve visie opstellen voor de toekomst. D66 Son en Breugel kijkt graag samen met Meierijstad naar mogelijkheden om de samenwerking te verstevigen, bijvoorbeeld op het gebied van nieuwbouw.

Son en Breugel is een financieel gezonde gemeente met goed bestuur. Daarom ziet D66 Son en Breugel geen noodzaak voor een fusie met een andere gemeente. Wel is het voor ons ambtenarenapparaat, dat veel werk moet verrichten, van belang om nog meer de samenwerking te zoeken met andere gemeenten.

En daarom zetten wij in op:

- Meer aandacht voor regionale samenwerking in de Son en Breugelse politiek;
- Dienst Dommelvallei verder professionaliseren en kostenefficiënt maken;
- Een Regionale Sociale Agenda met investeringskracht;
- Versteviging van de samenwerking met Meierijstad;
- Een financieel gezonde, goed bestuurde en zelfstandige gemeente.

Hoofdstuk 9

Landelijk gebied

Landelijk gebied

“Weer een gezonde balans in het landelijk gebied”

Versterking van de verbinding tussen stad en platteland in onze regio

D66 steunt de economische ontwikkeling van Brainport, maar erkent dat niet alles overal kan. De regio is divers, en dat moet het uitgangspunt zijn. In sommige gebieden is de milieudruk al erg hoog en moet de belasting op de omgeving juist verminderen, terwijl op andere plekken economische activiteit sterk groeit.

Tegelijkertijd hebben landelijke gebieden ook extra investeringen nodig. Voorzieningen en openbaar vervoer zijn daar vaak minder rendabel, maar ze zijn wel belangrijk voor de leefbaarheid. Daarom is het nodig om breder te kijken dan alleen naar financiële winst. Extra steun voorkomt dat deze gebieden niet meeprofiteren van de economische groei in de rest van de regio.

D66 kiest er bewust voor om vraagstukken in het landelijk gebied altijd in regionaal verband te bekijken. Dit is de juiste schaal om de verbinding tussen stad en platteland te versterken. Dit betekent korte en waar mogelijk regionale productieketens, zodat de lokale economie direct bijdraagt aan de regio.

Een gezonde agrarische sector in balans met de leefomgeving

D66 zet zich in voor de verdere ontwikkeling van een gezonde en volhoudbare agrarische sector. We willen niet denken in tegenstellingen, maar in kansen. De sector moet goed zijn voor mens, dier en milieu, en tegelijkertijd financieel gezond blijven. Gemeenten kunnen, samen met landelijke en provinciale overheden, via ruimtelijke ordening helpen om dit mogelijk te maken.

In de praktijk betekent dit dat we afscheid nemen van een deel van de zeer intensieve landbouw en ruimte geven aan een duurzame en multifunctionele agrarische sector, binnen acceptabele milieugrenzen. Dit kan bijvoorbeeld door boeren de mogelijkheid te bieden om over te schakelen op de teelt van andere gewassen (het initiatief Building Balance laat zien dat de landbouw een waardevolle bijdrage kan leveren in de verduurzaming van de bouwsector).Of door boeren ruimte te geven om recreatieve voorzieningen aan te bieden, zoals kinderboerderijen, zorgboerderijen, boerderijwinkels met lokale producten of melkveehouders die natuurbeheer combineren met hun bedrijf. Ook kan er ruimte komen voor wandelroutes door agrarische gebieden, zodat inwoners en bezoekers meer kunnen genieten van het landschap.

Landbouw in onze regio moet niet alleen worden beoordeeld op economische waarde, maar ook op de bijdrage aan de regio als geheel.

Samenwerking om de milieudruk te verminderen

De milieudruk moet omlaag om de natuur en biodiversiteit te beschermen. Bovendien is verdere verstedelijking alleen mogelijk als dit probleem wordt aangepakt. Daarom werken we wat D66 betreft toe naar een duurzaam landelijk gebied, waarin landbouw en leefomgeving in harmonie samenkomen, met respect voor de eigen kenmerken van elk gebied. D66 wil dit niet alleen doen, maar samen met alle betrokken partijen. Door samenwerking kunnen we zorgen voor een gezonde en toekomstbestendige regio, waarin zowel de stad als het platteland kan floreren.

Wat zien we in Son en Breugel?

D66 Son en Breugel streeft naar een harmonieuze overgang van cultuur naar natuur door middel van ecologisch en duurzaam wonen en recreatie. We willen intensieve veehouderijen ontmoedigen (waar mogelijk uitkopen) en alternatieven bieden voor ondernemers in het landelijk gebied. Onze focus ligt op het combineren van natuurbeheer met groene en duurzame bedrijfsvoering zoals een zonnepark. D66 Son en Breugel ondersteunt instrumenten als “Dommeldal uit de verf” waarmee natuurnetwerken met elkaar worden verbonden.

En daarom zetten wij in op:

- Actieve ondersteuning van de transitie naar duurzaam ondernemen zoals biologisch boeren;
- Bevordering van recreatie met wandel-, rolstoel-, fiets- en ruiterpaden;
- Stimuleren van multifunctionele agrarische bedrijven zoals zorgboerderijen, boerderijcampings, boerderijwinkels, voedselbos, speelbos met horeca, Bed and Breakfasts.

Verduidelijking van begrippen

Hieronder vind je een lijst van woorden en begrippen die in het verkiezingsprogramma terugkomen. De lijst is op alfabetische volgorde en bevat kernbegrippen, beleidsinstrumenten en strategische termen. Elk ervan is voorzien van een korte uitleg.

- **All electric-oplossing:** Een woning of wijk die volledig draait op elektriciteit (bijvoorbeeld voor verwarming, koken en warm water), zonder gebruik van gas of andere fossiele brandstoffen.
- **Beethoven-gelden:** Middelen die rijk, regiogemeenten en bedrijfsleven samen inzetten voor investeringen in praktisch en theoretisch geschoold talent en voldoende ruimte, bereikbaarheid en betaalbare woonruimte.
- **Bestuurlijke versnippering:** Situatie waarin taken en verantwoordelijkheden zijn verdeeld over veel kleine bestuursorganen.
- **Biobased bouwen:** Bouwen met natuurlijke, hernieuwbare materialen zoals hout.
- **Bouwen binnen de contouren:** Eerst bouwen binnen bestaande stads- of dorpsgrenzen, niet in het buitengebied.
- **Brainportschool:** Schoolconcept gericht op ondernemerschap, technologie en internationalisering.
- **Brede school:** Onderwijsvorm waarin onderwijs wordt gecombineerd met andere voorzieningen zoals zorg en sport.
- **Brede welvaart:** Welvaartsbegrip dat verder gaat dan economische groei; ook welzijn, duurzaamheid en sociale rechtvaardigheid tellen mee.
- **Circulair bouwen:** Hergebruik van materialen in de bouw om afval te beperken.
- **Co-creatie:** Samen met inwoners en belanghebbenden beleid en plannen ontwikkelen.
- **Commissie Van Geel:** Adviescommissie onder leiding van oud-staatssecretaris Pieter van Geel, ingesteld om de toekomst van Eindhoven Airport in balans te brengen met leefbaarheid en duurzaamheid. In 2019 bracht de commissie het rapport Opnieuw verbonden uit.
- **Deelmobiliteit:** Het delen van vervoersmiddelen zoals auto’s of fietsen.
- **Doorstroming op de woningmarkt:** Het bevorderen van verhuizingen binnen het woningaanbod om passende woningen beschikbaar te maken.
- **Eenduidige arbeidsmarktregio:** Eén gezamenlijke aanpak voor werk en scholing in een regio.
- **Energiehub:** Locatie waar duurzame energie wordt opgewekt, opgeslagen en verdeeld.
- **Eerstelijnszorg:** Basiszorg zoals huisartsenzorg.
- **Geclusterde woonvorm:** Woonvorm waarin meerdere ouderen zelfstandig maar in elkaars nabijheid wonen.
- **Grijs water:** Licht vervuild afvalwater dat hergebruikt kan worden, bijvoorbeeld voor toiletten.
- **HOV-lijn:** Hoogwaardig openbaar vervoer, meestal snelle buslijnen.
- **Hospita-regeling:** Beleidsmaatregel die woningdelen tussen hoofdbewoners en huurders stimuleert.
- **Inclusieve samenleving:** Een maatschappij waarin iedereen mee kan doen, ongeacht afkomst, achtergrond of inkomen.
- **Internationals / kenniswerkers:** Buitenlandse kenniswerkers die tijdelijk of vast in Nederland werken.
- **Kenniseconomie:** Economie waarin kennis, technologie en innovatie de belangrijkste productiefactoren zijn.
- **Klimaatadaptatie:** Aanpassen van stad of landschap aan klimaatverandering, zoals hitte of wateroverlast.
- **Korte ketens:** Productieketens waarbij producent en consument geografisch dicht bij elkaar staan.

- **Metropoolregio Eindhoven (MRE):** Samenwerking tussen gemeenten en andere partijen binnen de Metropoolregio Eindhoven.
- **Milieudruk:** Belastende effecten van menselijke activiteiten op natuur en milieu.
- **(mini) Hubs:** Parkeer- of overstaplocaties aan de stadsrand waar reizigers overstappen op openbaar vervoer.
- **Multifunctionele landbouw:** Agrarische bedrijven die ook recreatie, zorg of natuurbeheer aanbieden.
- **Netcongestie:** Overbelasting van het elektriciteitsnet.
- **Omgevingsvisie:** Langetermijnplan van een gemeente over de inrichting van de leefomgeving.
- **Ondermijning:** Een gevolg van veel verschillende vormen van criminaliteit, waarbij de grenzen tussen de bovenwereld (de 'gewone' maatschappij) en de onderwereld (criminelen) vervagen.
- **Partnerfonds:** Fonds waarbij bedrijven bijdragen aan sociale projecten in de regio.
- **Preventieve zorg:** Maatregelen die gezondheidsproblemen voorkomen in plaats van genezen. Denk aan het bevorderen van een gezonde leefstijl.
- **Publiek-private samenwerking:** Samenwerking tussen overheden en bedrijven voor maatschappelijke doelen.
- **Ravijnjaar (2026):** Een jaar waarin een forse daling wordt verwacht van de rijksbijdragen aan gemeenten, met grote financiële gevolgen voor het lokale bestuur.
- **Regionale Energiestrategie (RES):** Regionaal plan voor de opwek van duurzame energie.
- **Regionale samenwerking:** Samenwerking tussen gemeenten en andere partijen binnen de Metropoolregio Eindhoven (MRE).
- **Regiodeals:** Afspraken tussen Rijk en regio om samen te investeren in bijvoorbeeld woningbouw of infrastructuur.
- **Snelfietspad:** Breed, comfortabel en veilig fietspad voor lange afstanden.
- **Sociale basis:** Netwerk van bewoners, vrijwilligers en professionals in een wijk dat ondersteuning biedt.
- **Start-up samenwerking (mbo-hbo-wo):** Projecten waarin studenten van verschillende niveaus samenwerken aan innovatieve ideeën.
- **Statushouder:** Vluchteling met een verblijfsvergunning.
- **Utrechtse barcode:** Model om te toetsen of voldoende voorzieningen aanwezig zijn per aantal woningen.
- **Verhuiscoach:** Begeleider die senioren ondersteunt bij het vinden van een beter passende woning / Iemand die ouderen helpt verhuizen naar een passender huis.
- **Warmtetransitie:** Overgang van aardgas naar duurzame vormen van verwarming.
- **Woningzoekendenraad:** Adviesorgaan van woningzoekenden om stem te geven aan hun belangen.
- **WoonST 1.0 en 2.0:** Projecten die woningbouw versnellen door standaardisatie.
- **Zelfredzaamheid:** In staat zijn om zelfstandig keuzes te maken en problemen op te lossen.
- **Zij-instromer:** Iemand die vanuit een andere sector of werkloosheid overstapt naar een nieuwe beroepsgroep.

Verantwoording

Aan dit verkiezingsprogramma werkten mee (op persoonlijke titel):
Marinus Biemans, Marielle Giesbertz, Marion Hinderdael, Flip Verhagen, Robin Verleisdonk, Martijn Groenestein, Bas Henrichs. Het verkiezingsprogramma is vastgesteld door en met de leden van D66 Son en Breugel in aanloop naar en op 21 oktober 2025.

Foto's: Jos Henrichs
Kaart Regio: Brainport Eindhoven

D66